

[Tastesen]

Forslag til folketingsbeslutning om udvidet økonomisk støtte til de igangværende forsøg med lokalradio og lokal-TV.

(Beslutningsforslag nr. B 22).

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, som ledsager det.

Albrechtsen (VS):

På venstresocialisternes og socialistisk folkepartis vegne skal jeg som ordfører tillade mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod kemiske og bakteriologiske våben.

(Beslutningsforslag nr. B 23).

Jeg skal i øvrigt henvise til forslaget tekst og de bemærkninger, der ledsager forslaget.

Thoft (SF):

På vegne af socialistisk folkeparti og venstresocialisterne skal jeg som ordfører tillade mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at fjerne ethvert dansk bidrag til atomvåben.

(Beslutningsforslag nr. B 24).

Idet jeg henviser til beslutningsforslagets tekst og de ledsagende bemærkninger, anbefaler jeg forslaget til tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 7:

Forespørgsel til indenrigsministeren [om den løbende lægekonflikt].

Af Henning Rasmussen (S).

(Forespørgslen anmeldt 17/10 84).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 1:

Forespørgsel til socialministeren:

»Hvilke oplysninger kan socialministeren give vedrørende sagsbehandlingen og de udmålte erstatninger i arbejdsskadesager i sikringsstyrelsen og den sociale ankestyrelse?«

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 3/10 84. Fremme af forespørgslen vedtaget 10/10 84).

Begrundelse

Erik B. Smith (S):

Socialdemokratiet har stillet denne forespørgsel, fordi vi finder det vigtigt, at folketinget får lejlighed til at diskutere administrationen af lov om arbejdsskadeforsikring, således som den har udviklet sig, efter at socialministeren den 16. juni 1981 afleverede sin skriftlige redegørelse til folketingets socialudvalg.

Vi har valgt i forespørgslen især at sætte fokus på sagsbehandlingen og de udmålte erstatninger.

I socialministerens redegørelse fra 1981 hedder det bl.a., at på grund af den begrænsede viden om arbejdsmiljøets betydning for lidelsernes opkomst er behandlingen af erhvervs sygdomssagerne stadig meget arbejdskrævende, og den kraftige forøgelse af sagsantallet stiller meget store krav til sikringsstyrelsens ressourcer. Socialministeren oplyser over for folketingets socialudvalg som svar på spørgsmål nr. S 78 af 27. juni 1984, at den gennemsnitlige behandlingstid for arbejdsskadesager i almindelighed må anslås til at være omkring 1½ år, men noget længere for sager om erhvervs sygdomme og dermed beslægtede sygdomme. Det hedder, at sagsbehandlingen må skønnes at vare fra nogle måneder op til tre år.

Det siger sig selv, at den stigende sagsmængde betyder længere ekspeditionstider, medmindre sikringsstyrelsen får tilført yderligere ressourcer, og det siger også sig selv, at lange ekspeditionstider påkalder særlig opmærksomhed i forbindelse med sagsbehandlingen i sikringsstyrelsen og den sociale ankestyrelse, ikke mindst fordi vi ved, hvilke personlige tragedier der ligger bag mange af disse sager, og at de økonomiske konsekvenser er uoverskuelige, så længe den økonomiske usikkerhed om en eventuel erstatning og dens størrelse ikke er afklaret.

Det er værd at minde om, at denne regering har indført en toårsbegrænsning i syge-

[Erik B. Smith]

dagpengene, og det burde være en selvfølge, at samtlige sager ved sikringsstyrelsen altid var afgjort, inden skadelidte mistede retten til sygedagpenge.

Også erstatningernes størrelse har vi valgt at sætte fokus på, ikke mindst fordi vi har set, hvorledes rygbelastende og rygbeskædigende arbejde behandles i sikringsstyrelsen, ligesom nogle konkrete eksempler på hjerne-skader som følge af organiske opløsningsmidler giver anledning til dyb forundring og overvejelser om en eventuel ændring i lovgivningen.

Besvarelse

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Det er i selve formuleringen af forespørgslen angivet – hvad hr. Erik B. Smith også begrundede her – at man ønsker at få belyst sagsbehandlingen og de udmålte erstatninger.

Sagsbehandlingen i sikringsstyrelsen og ankestyrelsen har ofte været i søgelyset, men det har ikke så meget drejet sig om selve kvaliteten af sagsbehandlingen, som vel egentlig sjældent kritiseres. Det, der oftest har været fremme, er spørgsmålet om sagsbehandlingstiden, og jeg skal åbent erkende, at flere års ekspeditionstid, fra en arbejdsskade anmeldes, og til erstatningsspørgsmålet er afgjort og erstatningen udbetalt, er utilfredsstillende. Derfor er der behov for, at sagsbehandlingstiden nedbringes. Der er også sat kraftigt ind for at nedbringe ekspeditionstiden i disse sager.

Hvis jeg først skal sige lidt om sikringsstyrelsen, kan jeg oplyse, at der for tiden dér tages en række initiativer med henblik på en rationalisering af sagsgangen. Med godt 23.000 nye anmeldelser til sikringsstyrelsen om året er det indlysende, at selve sagsmængden og de mange henvendelser, der kommer, både telefonisk og skriftligt, ikke bare fra de tilskadekomne selv, men også fra deres fagforbund, advokater, læger, arbejdsgivere og andre, selvfølgelig betyder et arbejdspress, men dertil er der kun at sige, at vi må have de mange henvendelser, for det er jo forståeligt, at man ønsker at følge med i, hvorledes ens sag forløber. Og erhvervsskader, der kan udløse en form for hjælp eller ydelse fra forsikringen, skal og må naturligvis anmeldes.

Tilbage til de initiativer af meget praktisk karakter, der er blevet taget fra sikringsstyrelsens side.

Der er blevet indført en EDB-registrering af nye sager, og det giver en forbedring i selve sagsgangen, men selvfølgelig tager det en vis tid, inden virkningerne slår igennem i systemet.

Derudover har man gjort det fra styrelsens side, at man har tilrettelagt arbejdet på en lidt anden måde, således at man udskiller ukomplicerede sager til meget hurtig behandling i en særlig arbejdsgruppe. Det foregår så som et teamarbejde, hvori lægekonsulenterne også deltager. Det har vist sig, at et meget væsentligt antal sager kunne behandles på den måde og hurtigt kunne afgøres. Det betyder så, at arbejdsskadeafdelingens øvrige kontorer får mulighed for at bruge flere kræfter på de betydelig mere komplicerede sager.

Jeg kan nævne et initiativ mere, som også betyder en forbedret service i forhold til folk, nemlig dette, at der er etableret en telefonservice med skærmterminaler, sådan at man betydelig hurtigere og mere effektivt kan svare på spørgsmål, der kommer om konkrete sager. Dette har betydet og vil fortsat betyde en arbejdsbesparelse, sådan at styrelsen får mulighed for at lette arbejdspresset i erhvervssygdomskontoret, der siden 1975 har modtaget et stærkt voksende antal sager. I 1975 blev der anmeldt 400 erhvervssygdomme og i 1983 over 5.000.

Jeg bør måske også nævne – da der var en vis interesse om det her i sommer – den situation, der opstod, fordi der var et uhyggelig stort antal sager, der hobede sig op på grund af skrivesystemet. Jeg kan kort sige her, at den situation ikke vil gentage sig, netop på grund af de initiativer, der er taget.

Men det er klart, at man i sikringsstyrelsen til stadighed vil have et vågent øje for, hvordan man kan foretage yderligere forbedringer og rationaliseringer, og også have opmærksomheden henvendt på, om der er tale om formynderi i relation til de tilskadekomne. Jeg tænker her på, om der – selvfølgelig inden for lovens grænser – kan udvises en lidt større smidighed med henblik på udbetaling af tilkendte erstatninger, så socialforvaltningerne ikke skal foretage større undersøgelser, før udbetaling finder sted. Der bør måske også udvises lidt mere imødekomm-

[Socialministeren]

hed ved ansøgninger om omregning af løbende ydelser til kapitalerstatninger. Dette blot for at sige, at vi i ministeriet og i sikringsstyrelsen hele tiden er opmærksomme på, hvorledes vi ved at ændre tilrettelæggelsen af arbejdsgangene kan nå det mål at få behandlingstiden sat ned.

Men når det så er sagt, må man også være opmærksom på, at der i en lang række sager vil være brug for tidkrævende ekspeditioner. Sikringsstyrelsens og ankestyrelsens behandling af arbejdsskadesager vedrører jo skader, der skyldes ulykkestilfælde, kort tids skadelig påvirkning eller erhvervssygdomme, og dér er det nødvendigt gennem sagsbehandlingen at få klargjort, om der er tale om skader, der er omfattet af lovgivningen; det vil sige, om der er tale om skader opstået under arbejde for andre og som følge af dette arbejde.

Derefter skal det så afgøres, hvilken erstatning der skal udmåles. Normalt giver det ikke anledning til problemer, når vi taler om egentlige ulykkestilfælde. Det, der i højere grad giver anledning til diskussioner og undersøgelser, er de tilfælde, hvor der kan være tale om en skadelig påvirkning. En sådan afgørelse vil ofte kræve omfattende undersøgelser af både lægelig, økonomisk, teknisk og miljømæssig karakter. Efter lovgivningen skal disse spørgsmål afklares, før anerkendelsen kan ske, og før det er muligt at udpege det forsikringsselskab, der skal udrede en sags omkostninger.

Behandlingen af en sag afhænger naturligvis også af, hvor hurtigt man kan fremskaffe de nødvendige oplysninger, og dertil kommer, at loven forudsætter, at tilskadekomnes tilstand skal være stationær; man skal altså kunne konstatere, hvorledes selve erhvervssygdommen nu er, og denne afgørelse kan først træffes efter endt sygebehandling, optræning eller anden revalidering af den skadede.

Når man kritiserer sagsbehandlingen, overser man ofte, at der efter lovgivningen netop skal være tale om, at man kan vurdere lidelsens udvikling.

Når der er tale om erhvervssygdomme, gør der sig også andre forhold gældende. Først og fremmest er arbejdsmedicin både her og i udlandet et forholdsvis uopdyrket område, og det vil sige, at der er en række usikkerhedsmomenter, hvilket betyder, at det vil væ-

re nødvendigt at indhente forskellige ekspertudtalelser.

Der gælder i øvrigt helt specielle regler for, hvilke sygdomme der kan anses for erhvervssygdomme, og i lovgivningen er det fastsat, at der skal udarbejdes en fortegnelse over disse sygdomme. Dette arbejde foregår i et udvalg, hvori arbejdsmarkedets parter er repræsenteret sammen med medlemmer fra arbejdstilsynet, sundhedsstyrelsen og selvfølgelig sikringsstyrelsen. Hvert andet år skal der optages forhandling med dette udvalg om en revision af fortegnelsen, og en sådan revision er umiddelbart forestående. Det er klart, at man så i mellemtiden, indtil en revision bliver foretaget, i det pågældende udvalg vurderer konkret.

Loven pålægger som bekendt alle arbejdsgivere at tegne arbejdsskadeforsikringer i et forsikringsselskab, der til denne opgave er godkendt af socialministeriet, og 21 selskaber har for tiden denne godkendelse. I forsikringsselskaberne fastsætter man så en præmie for arbejdsskadeforsikringerne efter risikoen i forsikringstagerens erhverv. Forsikringsselskaberne har til brug for præmiefastsættelsen udarbejdet tariffer, der netop baserer sig på statistikker over skadesudgifterne i de pågældende erhverv.

Jeg synes også, jeg vil oplyse, at forsikringsselskaberne dækker den væsentligste del af statens udgifter ved administrationen af arbejdsskadesager.

For ankestyrelsens vedkommende gælder også, at der ofte er diskussioner om og kritik af sagsbehandlingstiden dér. Derfor er der også i ankestyrelsen sat ind på forskellige områder for at nedbringe sagsbehandlingstiden. Som bekendt blev der her i tinget vedtaget en lov i 1983 med dette sigte, men allerede i forbindelse med fremsættelsen og behandlingen af lovforslaget blev det klart, at denne foranstaltning ikke i sig selv var nok. Derfor blev det i bemærkningerne bebudet, at man ville nedsætte et udvalg til effektivisering af ankesystemet. Dette udvalg har afgivet betænkning, og som det tidligere er bebudet, vil der blive fremsat et lovforslag om ankestyrelsen. Jeg vil om en uges tid fremsætte et lovforslag om effektivisering af ankesystemet i det hele taget.

Af ankestyrelsen vil der så blive taget en række andre initiativer, som ikke nødvendigvis kræver lovændringer, men jeg vil anbefa-

[Socialministeren]

le, at hele den diskussion bliver taget i forbindelse med behandlingen af det lovforslag, som jeg vil fremsætte, sandsynligvis allerede i næste uge.

De sager, der kommer til ankestyrelsen om arbejdsskadeforsikrings spørgsmål, udgør selvsagt kun en del, men altså en stigende del, af ankestyrelsens samlede antal sager. Omkring 18 pct. af de sager, ankestyrelsen får, drejer sig om arbejdsskader. Jeg kan oplyse, at i langt de fleste tilfælde bliver sikringsstyrelsens afgørelse tiltrådt.

Den anden del af forespørgslen går på de udmålte erstatninger, og hvis jeg kort skal sige noget om dem, falder de i to hovedgrupper, dels erstatninger til de skadelidte, dels, ved død, til de efterladte. I forbindelse med den lovændring, vi foretog tidligere, er der sket en opdeling i en mensesstatning og en erstatning på grundlag af den pågældendes indtægtsforhold. Til de skadelidte kan der ydes en mensesstatning, hvis menen, der dækker over de lægelige følger af skaden, udgør 5 pct. eller derover.

Erstatning for tab af erhvervsevne dækker så de økonomisk-sociale følger af skaden, hvis nedsættelsen af erhvervsevnen er på 15 pct. eller derover. Der er ved denne erstatningsudmåling sket en opdeling af den invaliditetserstatning, som netop tidligere kunne ydes efter ulykkesforsikringsloven.

I det udvalg, der i sin tid blev nedsat med henblik på en revision af denne lov, var det netop opfattelsen, at de erstatninger, der blev udbetalt ved ringe invaliditet, som kun sjældent medførte arbejdsmæssige følger, gav en overkompensation, mens der for de store skader blev givet for små erstatninger. Netop med baggrund i det synspunkt blev der foreslået en ændret erstatningsopbygning.

Mensesstatning ydes som sagt for de lægelige følger af en skade. Denne erstatning ydes uafhængigt af den skadelidtes indtægtsforhold og sættes kun i relation til mengrad og alder. Den ydes normalt som et engangsbeløb.

Erstatning for erhvervsevnetab afgøres derimod efter en konkret vurdering og – modsat men – afhængigt af den skadelidtes indtjening på tidspunktet for skadens opståen. Der er så fastsat nogle beløb, der kan belyse tabet af erhvervsevne, og for tiden – altså pr. 1. april 1984 – medfører et tab af erhvervsevne på 100 pct. en årlig ydelse på $\frac{3}{4}$

af årslønnen, som maksimalt for tiden udgør 200.000 kr. Ved lavere procenter og årslønninger reduceres erstatningen tilsvarende.

I ankesituationer, altså de situationer, hvor man anker afgørelsen fra sikringsstyrelsen til ankestyrelsen, og i det hele taget under sagens behandling vil der kunne blive tale om udbetaling af forskud på erstatningen. Der kommer altså ikke en situation, hvor den pågældende bliver henvist til bistandshjælp.

Lad mig slutte, som jeg begyndte: der er ikke nogen som helst tvivl om, at når mennesker har været udsat for den belastende situation, at de har en erhvervsskade – og hvad enten det nu er et direkte ulykkestilfælde, eller det er en erhvervssygdom, der har udviklet sig, er det en meget stor belastning – er deres ønske om at få en afklaring af deres situation så hurtigt som muligt et helt berettiget ønske.

Selvfølgelig må vi overholde bestemmelserne i lovgivningen, og jeg går også ud fra, at forespørgeren mener, at der er ting, der skal undersøges: tilstanden skal være stationær osv. Men det, der må være målet, er, at man under denne proces kan yde den service, at folk kan få besked om deres situation, og det er også fantastisk vigtigt, at disse sagsbehandlinger ikke tager for lang tid.

Derfor vil det være helt i overensstemmelse med de bestræbelser, regeringen i det hele taget udfolder for at modernisere den offentlige sektor, at vi tilrettelægger tingene således, at borgerne i det mindste kan føle tryghed med hensyn til, hvorledes deres sager bliver behandlet.

Det er klart, at det arbejde, der er sat i gang såvel i sikringsstyrelsen som i ankestyrelsen vedrørende en effektivisering og en bedre service i forhold til borgerne, vil fortsætte, hvad enten det er noget, der kræver lovgivning, eller det er noget, der kan gennemføres administrativt. En del af tingene vil kræve lovgivning – og som sagt fremsætter jeg et lovforslag i næste uge – men man skal bestemt også være opmærksom på de ting, man på de pågældende arbejdspladser selv kan ændre, med henblik på at få tilrettelagt tingene sådan, at borgeren får den bedste betjening.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

[Erik B. Smith]

Som jeg sagde i motiveringen for denne forespørgsel, giver sagsbehandlingen og de udmålte erstatninger i arbejdsskadesager i sikringsstyrelse og ankestyrelse anledning til en række alvorlige problemer, først og fremmest for skadelidte og deres pårørende.

De alvorlige forringelser, regeringen har gennemført i det sociale sikkerhedsnet inden for de sidste 2 år, betyder jo ganske meget. Sygedagpengene kan kun oppebæres i 2 år, herefter er det bistandshjælp. Den er som bekendt forringet, først og fremmest gennem indførelse af den såkaldte 9 måneders regel, men også gennem forringede muligheder for at hjælpe den enkelte med dækning af særlige udgifter.

Sikringsstyrelsen oplever i disse år et stigende antal arbejdsskadeerstatningssager, og da personaleudvidelserne har været rent ud sagt minimale, betyder det naturligvis, at ekspeditionstiderne stiger indtil det uacceptable, og det, tror jeg, er den egentlige forklaring på, at vi kan trække en række konkrete enkeltsager frem og kritisere sagsbehandlingen.

Tilsyneladende er der heller ikke ressourcer nok i sikringsstyrelsen til at gennemføre undersøgelser vedrørende bl.a. rygsygdomme i relevante faggrupper, og resultatet er en praksis, der for skadelidte inden for disse sygdomskategorier opleves som åbenbart urimelig.

Sikringsstyrelsens statistikker og rapporter er ikke tilstrækkeligt udbygget til at give et dækkende billede af arbejdsskadelovens virkninger. Hvis man skal godtgøre en sammenhæng mellem arbejdsmiljøet og en lang række typiske skader som f.eks. rygskader, er det nødvendigt at få udbygget denne statistik.

Socialdemokratiet finder, at det er et problem, at kun hver fjerde arbejdsbetingede sygdom bliver anmeldt som en arbejdsskade. Arbejdstilsynet har skønnet, at der burde anmeldes ca. 120.000 arbejdsulykker om året, og der anmeldes jo faktisk kun 35.000, mens ca. 5.000 erhvervsygdomme anmeldes, hvor man også skønner, at det burde være omkring 20.000.

Det er nødvendigt under denne forespørgselsdebat at fremdrage en række konkrete eksempler vedrørende sagsbehandlingen i sikringsstyrelsen. Det er således oplyst fra et stort fagforbund, at sikringsstyrelsen har den praksis, at den udleverer samtlige sagens dokumenter til arbejdsgiverne under henvisning

til partsoffentlighedsloven, hvis den pågældende arbejdsgiver anmoder om det, uagtet der er hjemmel til, at man, for så vidt angår personlige oplysninger, kan undlade at udlevere disse. Og vi har desværre haft en række uheldige eksempler på, at arbejdsgiverne har anvendt oplysningerne til bl.a. at forfølge fagligt aktive.

Det har også været offentligt fremme, at en tobaksarbejder, der i maj 1978 fik konstateret nikkeleksem og i august samme år anmeldte dette til sikringsstyrelsen, i marts året efter fik afslag fra sikringsstyrelsen. Dette afslag blev straks indbragt for ankestyrelsen, og 3 måneder senere tog sikringsstyrelsen sagen op igen. 2 år og 2 måneder efter at sagen første gang var anmeldt til sikringsstyrelsen, kom styrelsen til det resultat, at man kunne anerkende lidelsen som en arbejdsskade, og så blev der givet en menerstatning på 15 pct. Det var skadelidte ikke tilfreds med og ankede afgørelsen til ankestyrelsen i maj 1981. I september tog sikringsstyrelsen så sagen op igen, og i marts 1982 traf man den afgørelse, at man ikke ville ændre sin afgørelse fra 1980. Det syntes skadelidte stadig væk ikke var tilfredsstillende, så hun indbragte den igen for ankestyrelsen, hvorefter sikringsstyrelsen genoptog sagen, og i september 1984 traf den på ny den afgørelse, at man fastholdt sin beslutning fra 1980 og 1982.

Det er mildt sagt en ejendommelig praksis. Jeg er ikke klar over, om det konkrete eksempel er helt atypisk, men ærlig talt, at afskære skadelidte fra i 3 år at få indbragt en administrativ afgørelse for ankeinstansen forekommer helt uacceptabelt, og jeg er ikke et sekund i tvivl om, at indbringes sagen for ombudsmanden, kan man ikke undgå at få sig en kraftig næse.

I juni 1984 gav socialministeren folketingets socialudvalg en redegørelse for, hvorledes den almindelige sagsbehandling foregår, når ansøgninger om arbejdsskadeerstatninger indgår til sikringsstyrelsen. Denne redegørelse bekræfter den formodning, der også kommer til udtryk i fagbevægelsen, om, at sikringsstyrelse og ankestyrelse ikke i tilstrækkelig grad kender de arbejdsprocesser, der medfører de pågældende arbejdsskader. Der er næppe tvivl om, at de arbejdsmedicinske klinikker altid skal inddrages, og det vil uden tvivl være nødvendigt at forøge res-

[Erik B. Smith]

sourceerne til disse, således at de ikke kommer til at virke som en flaskehals. For en ordens skyld må jeg også lige sige, at det er klart, at virksomhedernes sikkerhedsudvalg altid inddrages, når der skal ske anmeldelse om arbejdsskader, og sikkerhedsudvalget bør udføre de arbejdsbeskrivelser, der har resulteret i en eventuel arbejdsskade.

De lange ekspeditionstider, ikke mindst i ankestyrelsen, bliver i øvrigt af forsikringstagerens forsikringsselskaber benyttet til at presse skadelidte til at undgå anke, fordi man nægter at udbetale den arbejdsskadeerstatning, skadelidte bliver tilbudt, såfremt skadelidte indbringer sagen for ankestyrelsen. Som ministeren selv sagde, er det uhyre få afgørelser, der ændres af ankestyrelsen, kun 11 pct., har ministeren oplyst på et tidspunkt over for socialudvalget, og jeg gad nok vide, hvor mange af de 11 pct. der bliver afgjort til skade for klageren. Næppe nogen, og det er ikke rimeligt med en sådan praksis fra forsikringsselskabernes side. Om ikke andet bør vi overveje at tage et lovinitiativ, der sikrer udbetaling af den del af erstatningen, som forsikringsselskaberne anerkender kan udbetales med det samme. Og så er det ikke forskud på erstatning, jeg snakker om, men udbetaling af det, som forsikringsselskabet tilbyder som endelig afgørelse, uagtet den måtte blive påklaget.

De udmålte erstatninger afhænger naturligvis af vurderingen af erhvervsevnenedsættelsen, og det skal ikke skjules, at en af årsagerne til denne forespørgsel er, at vi har fået forelagt en række konkrete eksempler på hjerneskadener som følge af brug af organiske opløsningsmidler. Her har sikringsstyrelse og ankestyrelse vurderet så lavt, at de pågældende alene har været berettigede til den dengang laveste invalidepension, til trods for at deres dagligdag er blevet totalt ændret. De kan ikke længere læse og skrive, ikke længere følge med i TV- og radioudsendelser, ikke huske mere end få minutter tilbage; de kan således f.eks. glemme, at de har åbnet for vandet i badeværelset, tændt for elektricitet og gas i køkkenet osv. Der skal ikke meget fantasi, når man læser beskrivelserne af hverdagen for disse mennesker, til at indse, at det er helt udelukket, at de kan klare sig i noget som helst job, og at de derfor er uden erhvervsevne.

Vi ved godt, at forskellige stoffers indvirkning på hjernen og de skader, hjernen tager, er genstand for indgående overvejelser i sikringsstyrelsen, men den hidtidige udvikling på området har vist, at man har haft en meget forsigtig praksis, og der er næppe tvivl om, at det vil være bedre, hvis man udmåler en mere rigelig erstatning, end tilfældet er i dag. Det er værd at minde om, at skadelidte aldrig får fuld erstatning for sin tabte erhvervsevne.

Skadelidtes retssikkerhed bør også i højere grad end i dag styrkes. Vi ved godt, at arbejdstilsynets opgaver først og fremmest er af forebyggende karakter, men det er ikke heldigt, når arbejdstilsynet afviser at undersøge ulykker, blot fordi det efter arbejdstilsynets opfattelse alene tjener det formål at få fastlagt ansvaret for ulykken netop med henblik på erstatningssagen. Man bør være opmærksom på, at skadelidte i disse sager altid er den svage part, og at hans modpart er forsikringsselskaber og – sådan opleves det ofte i alt fald – også det offentlige. De offentlige myndigheder bør bistå i disse sager mest muligt også vedrørende sikring af beviset for en eventuel erstatning.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at den nuværende arbejdsskadeforsikrings præmiefastsættelse kun i yderst begrænset omfang virker forebyggende for indsatsen for at beskytte de ansatte i arbejdsmiljøet. Der foreligger et grundigt udvalgsarbejde om omlægning af finansieringen, således at skadevolder i højere grad kommer til at betale for de økonomiske konsekvenser, samfundet og skadelidte pådrager sig. I Vesttyskland er arbejdsskadeforsikringssystemet finansieret med en varieret virksomhedspræmie i forhold til forvoldte arbejdsskader, og man opnår på den måde en større motivation til forebyggende arbejdsmiljøindsats.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at vi også i Danmark bør tage skridt til mere forebyggende præmiebetaling, end vi kender i dag.

Ved flere lejligheder har regeringen tilkendegivet, at arbejdsmiljøregler kan virke til skade for vores konkurrenceevne i forhold til udlandet. Jeg tror derfor, det er nødvendigt, at man i en debat som denne gør opmærksom på, at arbejdsmiljøskaderne i det danske samfund i direkte og indirekte omkostninger årligt overstiger 20 mia kr., og at de menne-

[Erik B. Smith]

skelige og sociale skadevirkninger ved et for dårligt arbejdsmiljø for den enkelte kan være helt uoverskuelige.

Jeg vil gerne slutte af med at sige tak til ministeren for hendes redegørelse, men også bede om, at hun – helst umiddelbart efter mit indlæg – kommer herop og bekræfter, at hun vil drage omsorg for, at sagsbehandlingstiden vedrørende arbejdsskader og arbejdsulykker i sikringsstyrelsen og i den sociale ankestyrelse nedbringes væsentligt, samt at ministeren inden udgangen af 1984 vil fremkomme med en redegørelse til folketinget, der belyser erfaringerne med den hidtidige administration af lovgivningen på dette område, herunder bl.a. registrering af arbejdsbetingede sygdomme, udmåling af erstatningerne, vurdering af erhvervsevnetab, især ved hjerneskader, samt angiver mulighederne for en ændret finansiering med henblik på overvejelser om, hvorvidt man i højere grad end i dag kan bygge på den såkaldte forebyggende præmiebetaling fra virksomhederne.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Lad mig først sige til hr. Erik B. Smith, at jeg bestemt ikke har noget imod, at vi drøfter konkrete sager. Jeg tror bare, det har en vis betydning for drøftelsen her, at vi også prøver at se det i forhold til de generelle lovgivningsmæssige regler, også på baggrund af at vi jo har andre måder, om jeg så må sige, at hjælpe hinanden på i konkrete sager.

Der var én ting, hr. Erik B. Smith sagde, som jeg er nødt til at tilbagevise igen. Jeg sagde i min redegørelse, at der netop ikke bliver tale om, selv hvis der er ventetider, selv hvis udbetalingen af sygedagpengene ophører, at den pågældende henvises til bistandshjælp. Det, der vil ske i en sådan situation, hvor afgørelsen trækker ud, er, at der gives en midlertidig erstatning fra tidspunktet for dagpengenes ophør.

Jeg synes også, at jeg vil oplyse, at der med hensyn til registreringen af de forskellige former for arbejdsskader er et samarbejde mellem arbejdstilsynet og sikringsstyrelsen og et tæt samarbejde om udviklingen inden for området. På samme måde foregår der et samarbejde imellem sikringsstyrelsen og forsikringsselskaberne, og det betyder, at forsikringsselskaberne har forståelse for det arbejde, der skal gøres for at nedsætte selve sags-

behandlingstiden. Forsikringsselskaberne er selvfølgelig også interesserede i at få nedsat sagsbehandlingstiden.

Jeg vil godt slutte med at sige til hr. Erik B. Smith, at såfremt man ønsker en yderligere uddybning af nogle af disse ting, altså af den administration, der er på området, eventuelt belyst ved konkrete eksempler, så er jeg selvfølgelig parat til at komme med en redegørelse til folketinget om det. Som hr. Erik B. Smith nævnte det, har der været forskelligt udvalgsarbejde, også om opbygningen af præmiebetalingen og forsikringsselskabernes tilrettelæggelse af det spørgsmål, og det vil være muligt i løbet af ret kort tid at komme med en redegørelse dels om den hidtidige administration, dels om de overvejelser, der har været i forskellige udvalg om mulighederne for en yderligere differentiering af præmiebetalingen.

Lizzie Lichtenberg (KF):

»Hvilke oplysninger kan socialministeren give vedrørende sagsbehandlingen og de udmålte erstatninger i arbejdsskadesager i sikringsstyrelsen og den sociale ankestyrelse?« Det er det tema, vi diskuterer her i dag, og jeg vil da gerne takke ordføreren for forespørgerne for, at han har bragt det ind i salen på den måde, han har gjort. Det er en teknisk og administrativt betonet forespørgsel til socialministeren, men da det konservative folkeparti står bag lovgivningen om arbejdsskader og vi dermed har et medansvar for denne lovgivning, er vi naturligvis interesserede i, hvordan loven bliver administreret.

Jeg vil gerne takke ministeren for gennemgangen af sagsbehandlingen i sikringsstyrelsen og den sociale ankestyrelse. Også vi finder, at en lang ekspeditionstid er utilfredstillende, og vi kan tilslutte os ministerens bestræbelser for at få ekspeditionstiden nedbragt. Arbejdsskadeforsikringsloven giver erstatningsmuligheder for dem, der er ramt af en arbejdsskade. Arbejdsskadeforsikringen kan dels udløse en forsikringsydelse, dels en erstatning. Vi lægger vægt på, at man bibeholder den eksisterende ordning, hvorefter det er de private forsikringsselskaber, der administrerer denne forsikring.

Sikringsstyrelsens og ankestyrelsens behandling af arbejdsskadesager vedrører skader, der skyldes ulykkestilfælde, kort tids

[Lizzie Lichtenberg]

skadelig påvirkning og erhvervssygdomme. Gennem sagsbehandlingen skal det først og fremmest klargøres, om der er tale om skader, der er omfattet af arbejdsskadeforsikringslovgivningen, og det vil sige, om der er tale om skader opstået under arbejde for andre og som følge af dette arbejde.

Ulykkestilfælde og kort tids skadelig påvirkning er vel de sager, der nemmest kan overskues. Men når der er tale om erhvervssygdomme, kan andre forhold gøre sig gældende. Når der er tale om en erstatningsberettiget erhvervssygdom, hviler afgørelsen først og fremmest på et juridisk grundlag, hvor man støtter sig til medicinsk ekspertise og den liste over erhvervssygdomme, der er udarbejdet af det særlige udvalg vedrørende erhvervssygdomme, hvori også arbejdsmarkedets parter har sæde.

Med hensyn til muligheden for at få erstatning kan der gives erstatning for tab af erhvervsevne, som skal fastsættes ud fra et rent økonomisk vurderingsgrundlag og er betinget af en forringelse af den skadelidtes indtjeningssevne. Desuden gives erstatning for varigt men, der er en erstatning for de ulemper, arbejdsskaden har forvoldt. Bedømmelsesgrundlaget er her rent medicinsk.

Arbejdsskader, der kan udløse en form for hjælp eller ydelse fra forsikringen, skal og må anmeldes. Vi kan sikkert forvente, at der vil ske en forøgelse af antallet af anmeldte erhvervsskader, der er omfattet af lovgivningen. Det er vigtigt for dem, der skal anmelde en erhvervssygdom, at vide, hvordan sagsbehandlingen foregår, og hvilke kriterier der ligger til grund for afgørelsen.

Mange mennesker og familier er afhængige af udfaldet af og hurtigheden i sagsbehandlingen. Derfor er vi tilfredse med ministerens tilsagn om at stramme administrationen af loven op og senere komme med en redegørelse her i folketinget. Ministeren nævnte, at af de 1.263 sager, der i 1983 blev afgjort, stadfæstede ankestyrelsen i 86 tilfælde sikringsstyrelsens afgørelse. Det kunne måske være hensigtsmæssigt at få undersøgt, hvorfor skadelidte anker sikringsstyrelsens afgørelse, for derigennem at få et fingerpeg om, hvorvidt sagsbehandlingen og især informationerne om sagen har været mangelfulde.

Det, vi skal have for øje, er borgerens retsstilling og mulighed for at leve en normal tilværelse, så godt det kan lade sig gøre, alt

efter skadens omfang og de muligheder, vi har i vores sociale hjælpesystem, men fremfor alt inden for arbejdsskadelovens rammer.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Hr. Erik B. Smith stillede for et øjeblik siden et konkret spørgsmål til socialministeren og bad hende om at svare på det med det samme. Socialministeren stod da også her på talerstolen og sagde nogle ord, men svarede ikke på det, hr. Erik B. Smith spurgte om. Personlig undrer det mig ikke, men jeg vil gerne være med til at give socialministeren nok en chance, og derfor vil jeg gentage spørgsmålet:

Vil ministeren bekræfte, at hun vil drage omsorg for, at sagsbehandlingstiden vedrørende arbejdsskader og arbejdsulykker i sikringsstyrelsen og i den sociale ankestyrelse nedbringes væsentligt, samt at ministeren inden udgangen af 1984 vil fremkomme med en redegørelse til folketinget, der belyser erfaringerne med den hidtidige administration af lovgivningen på dette område, herunder bl.a. registrering af arbejdsbetingede sygdomme, udmåling af erstatningerne, vurdering af erhvervsevnetab, især ved hjerneskader, samt angiver mulighederne for en ændret finansiering med henblik på overvejelser om, hvorvidt man i højere grad end i dag kan bygge på den såkaldte forebyggende præmiebetaling fra virksomhederne?

Det vil jeg meget gerne have at socialministeren kommer op og svarer bekræftende på; ellers bliver vi nødt til at fremsætte et dagsordensforslag. For at hjælpe ministeren vil jeg gå ned og aflevere papiret til hende, så hun eventuelt blot kan læse det op én gang til.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Der må jo være noget i vejen med min formuleringsevne. Det er den eneste forklaring, jeg kan se på den misforståelse.

Jeg gik herop på talerstolen og sagde, at det vil være muligt inden for meget kort tid – det vil også være inden udgangen af dette år – at komme med den redegørelse, hr. Erik B. Smith ønskede. Jeg må forstå, at hr. Erik B. Smith har opfattet det således, siden det åbenbart er hr. Agerschou, der føler sig foranlediget til at gå herop og komme med den

[Socialministeren]

erklæring. Der er ikke nogen tvivl om, at den redegørelse vil kunne komme, også inden udløbet af 1984.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Hr. Erik B. Smiths spørgsmål består af to dele. For det første spørgsmålet om en redegørelse, og jeg vil bede ministeren om at bekræfte, at den redegørelse, ministeren taler om, vil indeholde de punkter, der fremgår af spørgsmålet. Den anden del af hr. Erik B. Smiths spørgsmål er der endnu ikke blevet svaret på, nemlig om ministeren vil drage omsorg for, at sagsbehandlingstiden vedrørende arbejdsskader og arbejdsulykker i sikringsstyrelsen og i den sociale ankestyrelse nedbringes væsentligt.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Ja.

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil gerne på venstres vegne benytte lejligheden til at takke ministeren for redegørelsen. Vi har i venstre altid været interesse-rede i at få disse sagsbehandlingstider ned; det er noget, vi altid har været meget opmærksomme på. Derfor synes vi da også, det er udmærket, at vi drøfter dette spørgsmål i folketinget, selv om man måske nok kunne sige, at forespørgselsformen er mindre hensigtsmæssig. Det er jo i høj grad et administrativt spørgsmål, det drejer sig om, og det kunne vi jo drøfte videre i udvalget. Men nu forstår jeg, at vi får en redegørelse fra ministeren, og det ser vi så frem til.

I øvrigt kan jeg kun tage ministerens redegørelse til efterretning. Det er glædeligt, at det fremgår, at man virkelig arbejder med at rationalisere sagsbehandlingen, og vi forventer, at overgangen til EDB i sikringsstyrelsen efter en selvfølgelig arbejdskrævende indkøringstid vil forenkle sagsbehandlingen yderligere og dermed forkorte ekspeditionstiden.

I øvrigt er det ikke altid, at udmålingen af arbejdsskader kan ske hurtigt. Det må man også lægge mærke til. Der kan ske ændringer i sygdomsforløbet, der gør, at skaden får et mindre eller et større omfang end forudset, og desuden er der en hel del sager, hvor det er uhyre svært at afgrænse, hvad der er arbejdsskade. Det er en diskussion, der ikke

kun føres i Danmark. Jeg kan nævne, at f.eks. i Sverige har man diskuteret, om man kan kalde passiv rygning for en arbejdsskade. Det har man i visse tilfælde anerkendt. Også herhjemme foregår der på disse områder en både politisk og faglig diskussion, og der sker vel også ændringer i vores holdninger med hensyn til, hvad der er acceptabelt og uacceptabelt.

Nu nævnte hr. Erik B. Smith spørgsmålet om de organiske opløsningsmidler, og det er klart, at der her ligger mange personlige tragedier. Man bør nok i den forbindelse nævne, at diskussionen har givet anledning til, at man har rettet mange af fejlene i malerfaget. Det bør nævnes, idet det efterhånden er svært at få lærlinge til faget, fordi der har været hele denne diskussion – ikke at den ikke har været rigtig, men det er vigtigt at få nævnt, at man gør noget ved problemerne.

Hvad angår ankestyrelsen, er det sikkert ordføreren for forespørgerne bekendt, at der har været nedsat et udvalg, der skulle se på en effektivisering af arbejdsgangen, og dette udvalg har afgivet betænkning her i løbet af sommeren. Som ministeren bebudede det, skal vi diskutere dette spørgsmål allerede i næste uge, og derfor vil jeg ikke komme nærmere ind på det, men vente til da.

Agerschou (SF):

For et par måneder siden blev det konstateret, at omkring 4.700 arbejdsskadesager ikke kom ud af stedet i sikringsstyrelsen. Det drejede sig dels om sager, der var afgjort måneder i forvejen, dels om sager, hvor man manglede skriftlige vurderinger fra læge og arbejdstilsyn for at kunne træffe en afgørelse. Begge slags sager var sandet til og fuldstændig begravet i systemet af én eneste grund, nemlig at der ikke var kontorassistenter nok i skrivestuen til at renskrive afgørelser, breve o.lign. Den slags episoder minder mest af alt om nogle af de bedste scener i amerikanske stumfilm fra omkring århundredskiftet.

Alene dette ene absurde eksempel på, hvad der kan foregå i sikringsstyrelsens arbejdsskadeafdeling, fortæller, at det er på høje tid, at problemerne vedrørende disse sagers behandling bliver taget meget alvorligt op, også mere alvorligt, end jeg synes at socialministeren lagde op til.

[Agerschau]

Gennem flere år har der været klaget over den lange sagsbehandlingstid i systemet. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for alle arbejdsskadesager under ét er omkring 1½ år, mens den er længere for flere tusinde erhvervs sygdomssager. Det er alt for lang tid, der går med behandlingen, og den bør kunne nedbringes væsentligt.

Fra fagbevægelsen og andre, der beskæftiger sig med området, lyder der stadige klager over, at sikringsstyrelsens statistikker og rapporter er mangelfulde og mildt sagt alt for dårlige til at belyse problemerne. Af den grund er det faktisk ikke muligt at give et fuldstændig dækkende billede af sikringsstyrelsens administration, og det er måske meget godt for sikringsstyrelsen. Det er heller ikke muligt at give en redegørelse for arbejdsskadeforsikringslovens virkninger. Sådanne rapporter bør i hvert fald indeholde en årlig oversigt over antallet af anmeldelser, antallet af anerkendelser, arten af de anmeldte lidelser fordelt på erhvervsområder samt en gennemgang af sagsbehandlingstiderne. Desuden bør den sociale ankestyrelse og sikringsstyrelsen efter vores opfattelse hvert år udgive en samling af retningsgivende kendelser.

Sandsynligvis bliver kun hver fjerde arbejdsbetinget sygdom anmeldt som en arbejdsskade, bl.a. på grund af de praktiserende lægers ringe opmærksomhed og den dobbelte anmeldelsespligt til både sikringsstyrelse og arbejdstilsyn. Jeg vil i den forbindelse gerne spørge ministeren, hvor det længe lovede fælles anmeldelsessystem egentlig bliver af.

Der er også en række problemer med anerkendelse af sygdomme som arbejdsbetingede. Hr. Erik B. Smith var inde på nogle konkrete eksempler. Det lader til at være usandsynlig svært at få anerkendt lidelser som arbejdsbetingede, hvis de pågældende lidelser i øvrigt er udbredte i befolkningen, og det vel at mærke selv om de klart i det konkrete tilfælde kan føres tilbage til en arbejdssituation. Det gælder f.eks. ryglidelser.

Hr. Erik B. Smith var også inde på finansieringen, og derom kan jeg sige, at SF er fuldstændig enig med socialdemokratiet. Præmierne til arbejdsskadeforsikringen, der i dag udgør omkring 1 mia kr. årligt for virksomhederne – det er et beskedent beløb set i forhold til de samlede offentlige udgifter som følge af arbejdsmiljøskader, der er på om-

kring 10 mia kr. årligt – burde indrettes sådan, at de i højere grad havde chance for at virke forebyggende. Efter SFs opfattelse bør præmiesummen sættes generelt op, men præmierne bør variere efter de skader, en virksomhed forvolder på de ansatte. Altså med andre ord: jo flere alvorlige skader der er på den enkelte arbejdsplads eller inden for en gruppe af virksomheder, jo højere præmier til forsikringen. Det er klart, at der skal være tale om ganske høje præmier, hvis der skal være nogen reel chance for, at systemet kommer til at forebygge noget som helst. Her er et sted, hvor SF gerne vil hjælpe regeringen med at spare på de offentlige udgifter.

Jeg vil ikke sige meget om erstatningernes størrelse – det var hr. Erik B. Smith inde på med eksempler, og vi kan erklære os enige i det, der blev fremført – blot bemærke, at vi i SF går ind for fuld erstatning for det indtægtstab, der fremkommer ved arbejdsulykker og erhvervs sygdomme.

Til slut vil jeg fremhæve, at det vigtigste selvfølgelig er at forebygge, at arbejdsskader overhovedet opstår, men med den borgerlige regerings forsøg på forringelse af hele arbejdsmiljølovgivningen har det desværre lange udsigter, og derfor må vi naturligvis sikre os, at de, der kommer ud for en arbejdsskade, får en anstændig behandling.

Så vidt jeg kunne høre, fik socialministeren efterhånden svaret klart, at de ønskede oplysninger vil komme, de ønskede initiativer blive taget. Vi er da meget villige til at studere, hvad ministeren nu kan hitte på, men jeg må indrømme, at vor tiltro til socialministeren kan ligge på et meget lille sted – for at sige det mildt. Derfor vil SF i denne samling selv fremsætte forslag til forbedring af loven om arbejdsskadeforsikring.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Som ordføreren for forespørgerne sagde, drejer det sig om meget sårbare klienter, der i forvejen er udsat for en hård belastning, men det er også vanskelige sager, idet der skal foretages både en medicinsk og en økonomisk vurdering, før man kan gøre dem færdige. Alligevel må vi indrømme, at en behandlingstid på op til tre år næsten er mere, end man kan forlange af folk, der i forvejen har det dårligt. Derfor er det meget glædeligt at høre, at socialministeren er helt klar

[Dagmar Mørk Jensen]

over problemet og ønsker at gøre noget ved det.

Jeg formoder, at man, når man går i gang med en undersøgelse af problemet, også kan se på, om den skala, hvorefter man vurderer de forskellige skader, er i overensstemmelse med, hvad man ved i dag. Da man i 1981 vurderede den nye lov fra 1978, havde man indtrykket af, at vi var kommet et skridt i den rigtige retning. Nu er der gået tre år mere, og det radikale venstre finder, at det er et meget passende tidspunkt til at genvurdere, om sagsbehandlingen kan ændres under indtryk af den nye viden, man har fået i mellemtiden.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Ønsker hr. Tinning ordet?

Tinning (VS):

Jeg skal undskylde, at jeg medvirker til at sinke behandlingen. Jeg troede, at centrumdemokraterne interesserede sig for dette område og derfor også havde en ordfører. Det er åbenbart ikke tilfældet.

Jeg forstår på socialministeren, at der nu vil blive draget omsorg for, at sagsbehandlingstiden på dette område bliver nedbragt, og i lighed med en række ordførere, der allerede har været heroppe, vil jeg understrege, at vi er enige i, at det er helt afgørende, at det sker. Jeg mener også, at det ville være godt, hvis vi i dag kunne få noget mere at vide om, hvordan socialministeren har tænkt sig at nedbringe sagsbehandlingstiden. Det er jo meget godt med den gode vilje, men det kunne være endnu bedre at høre – om muligt – om nogle konkrete initiativer, ministeren overvejer.

Derudover forstår jeg efter de mange runder, at vi får denne redegørelse om en række punkter inden for administrationen af selve loven, så det skal jeg ikke opholde mig meget mere ved.

Hr. Erik B. Smith var inde på, at et af problemerne på dette felt er, at såvel arbejdsulykker som erhvervssygdomme forekommer i langt større omfang, end der sker anmeldelse af dem. Jeg er enig i, at det er ét problem, men et andet problem, som jeg synes det er vigtigt at hive frem, er misforholdet mellem de anmeldte arbejdsulykker eller erhvervssygdomme – eller i hvert fald de anmeldte

erhvervssygdomme – og anerkendelsen af, hvad der er erhvervssygdomme. Jeg synes, det er rystende, hvad vi ved om jord- og betonarbejdere, der har så fantastisk svært ved at få anerkendt deres rygskeer som arbejdsbetingede, og jeg synes, det er rystende, hvad vi også har kendt gennem lang tid vedrørende organiske opløsningsmidler.

Jeg mener, at noget af det seneste, offentligheden har fået kendskab til vedrørende spædbørn, der med modermælken får gifte fra moderens arbejdsplads, egentlig meget godt illustrerer, hvor omfattende hele denne problematik er, altså diskussionen om, hvad der er erhvervsbetingede sygdomme, og hvad der ikke er det.

For at starte med et eksempel, som i sandhed er i yderkanten, hentet fra bladet Pas På, nr. 10, 1984: et barn i Canada fik gulsot, fordi der var perklor i modermælken. Grunden til, at der var kommet perklor i modermælken, var, at moderen havde besøgt faderen til barnet – som arbejdede på et renseri – i frokostpausen. Det var altså rigeligt til, at man kunne genfinde et af de meget farlige stoffer fra faderens arbejdsplads i modermælken.

Det er selvfølgelig, kan man sige, helt ovre fra Canada, og så er det i øvrigt et outreret eksempel, men det fortæller noget om, hvor fantastisk svært det er at opspore på arbejdspladserne, i arbejdsmiljøet, hvad det er for stoffer, der giver anledning til erhvervsbetingede sygdomme. Hele diskussionen om organiske opløsningsmidler, hele diskussionen om PCB og andre stoffer er netop en illustration af, hvor afgørende vigtig løsningen af dette problem er. Ud over at vi selvfølgelig, når der omsider sker en anmeldelse, skal have reduceret sagsbehandlingstiden, skal vi sandelig have gjort noget ved hele det felt, der hedder anerkendelse af, hvad der er erhvervsbetingede sygdomme, og hvad der ikke er erhvervsbetingede sygdomme.

Derudover har Specialarbejderforbundet i en af sine udmærkede pjecer påpeget en lang række krav, som burde stilles til udviklingen på hele dette område, og jeg vil godt fremhæve et par stykker af dem.

Det ene er punktet om fuld erstatning for det indtægstab, der lides. Jeg synes, at det mindste, vi kan gøre, når det drejer sig om folk, der rammes af en erhvervssygdom eller arbejdsulykke, fordi vi har et alt for dårligt og et alt for elendigt arbejdsmiljø, er at sikre,

[Tinning]

at sådan nogle folk får fuld erstatning for indtægtstab. Deri ligger selvfølgelig ikke, at man kan sige, at skaden er gjort god igen, det er jo kun den rent økonomiske side af det, men det er dog det mindste, man kunne gøre.

Derudover peges der på, at det er vigtigt at få oprettet arbejdsmedicinske klinikker i samtlige amter. Det mener vi også er et rimeligt krav, ligesom jeg vil understrege, at kravet om at få udgivet en samling af retningsgivende kendelser og kravet om at få lavet en noget bedre statistik på dette område selvfølgelig er krav, der må imødekommes, for at vi kan tage bare nogle små skridt i retning af en lidt mere rimelig sagsbehandling på dette felt.

Jeg vil til sidst sige, at jeg synes, at en rimelig udgang på denne debat – ud over, at vi altså får den redegørelse, ministeren i flere omgange har lovet os, så det er trængt ind – vil være at få nogle konkrete oplysninger om, hvad ministeren umiddelbart – hermed mener jeg senest i næste uge – har tænkt sig at gøre for at nedbringe sagsbehandlingstiden.

(Kort bemærkning).

Addi Andersen (CD):

Da jeg er blevet efterlyst, vil jeg sige, at jeg som CDs ordfører ikke tog ordet, fordi jeg ikke kan sige noget mere fornuftigt end socialministeren og de medlemmer af regeringspartierne, der har været heroppe; derfor vil jeg ikke spille tingets tid.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Efter dette argument står jeg aldeles uforstående over for en række indlæg, centrumdemokraterne i øvrigt er kommet med.

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg har nogle ganske få og mere generelle bemærkninger om arbejdsskader og arbejdsmiljø.

Den 1. januar 1983 skulle det være blevet nemmere at anmelde arbejdsskader, efter at man havde fundet frem til en mere overskuelig anmeldelsesblanket. Der var dog kritiske røster, fordi blanketten kun tog sigte på at belyse de tekniske mangler, miljøet og ar-

bejdsprocessen, der kunne være årsag til ulykken. Man havde helt glemt, at årsagen også kunne være en menneskelig fejl, f.eks. manglende brug af sikkerhedsudstyr. Jeg har ikke hørt, at der skulle være kommet en revideret blanket fra arbejdstilsynet, der tager hensyn til de menneskelige faktorer ved en arbejdsskade, men det kan socialministeren måske oplyse mig om.

Det er klart, at specielt ulykkestilfælde må belyses så korrekt som muligt, så en erstatningssag ikke får et forkert udfald. Imidlertid ser det ud til, at arbejdstilsynet er ved at kunne danne sig et rimelig korrekt billede af, hvor mange der kommer til skade i forbindelse med deres arbejde. Arbejdstilsynets statistik viser en stigende tendens med hensyn til arbejdsskader, men det må tilskrives den mere nøjagtige statistik, man fører, ikke, at der sker flere skader. Det ville heller ikke være godt, hvis det var tilfældet, efter alle de ting, man satte i værk i 1978, som skulle forebygge arbejdsmiljøskader, herunder arbejdsulykker, erhvervs sygdomme og nedslidning. Det er det, man kalder bedriftssundhedstjeneste eller BST, og som det har været svært at få flere virksomheder og småhandlende til at tilslutte sig på grund af de stive restriktioner, loven medfører, sikkert ikke af ulyst med hensyn til at skaffe ordentlige og sikre forhold for deres medarbejdere, men sikkert fordi de har antipati mod denne omkostningsfordyrende lov.

I det hele taget vil arbejdsmiljøet automatisk blive forbedret, når vores samfund bliver rigere. Kører produktionen godt, er der råd til nyere maskiner med stor sikkerhed, men problemet er fortsat, at det ikke kører godt nok herhjemme. Vi er alle interesserede i og vel også enige om at kæmpe for at begrænse invalidering og arbejds sygdomme og -ulykker, men arbejdsmiljøloven i sig selv vil ikke forhindre en eneste arbejder i at komme til skade ved produktionen. Derimod har den været med til at få virksomheder lukket og arbejdspladser nedlagt. Den dag den danske produktion er blevet så konkurrencedygtig, at den giver så stort et afkast, at man kan bedre arbejdsforholdene, er jeg overbevist om at det også vil ske.

Det ville efter fremskridtpartiets mening være dejligt, hvis der blev skabt sådanne indtjenings- og omkostningsforhold for virksomhederne, at der kunne stilles mere restriktive

[Pia Kjærsgaard]

krav til dem, ikke alene hvad angår forurening, men også hvad angår arbejdssikkerhed. Det kan de nuværende økonomiske forhold i landet ikke klare. I stedet forværrer det vores valutabalace og arbejdsløshedssituation, at arbejdsmiljøloven er i kraft.

Fremskridtspartiet mener, at få, enkle bestemmelser og fastlagte normer har bedre chancer for at blive overholdt i praksis. Udskilles de virkelig farlige farekilder, og sætter man virkelig ind på at bekæmpe dem, vil der ske langt færre arbejdsulykker end under det bureaukratisk opbyggede system, vi finder i arbejdsmiljøloven. Der er så mange forskellige regler og forskrifter i loven, der skal overholdes, at man løber sur i det, og i bar befipelse over reglernes mangfoldighed risikerer man en dag at opleve en arbejdsskade på en arbejder, der tager sin sikkerhedshjelm af, medens han undrende klør sig i hovedet over alle de regler, der er. Det skulle han ikke have gjort, for svenden på 2. sal tabte i det samme sin hammer ned i hovedet på ham.

Vi har haft eksempler på sikringsstyrelsens langsommelighed, som forhåbentlig er enlige svaler. Jeg kan fortælle om en maler, der var blevet hjerneskadet, og hvis historie blev omtalt i Ekstra Bladet, bl.a. den 28. september 1983, hvor han fortalte om syv års kamp for at få sin erstatning på grund af 85 pct. invaliditet. Der var sket en fejl, bekræftede sikringsstyrelsens chef, Finn B. Svarrer, da han over for samme blad bekræftede, at ikke syv år, men ni måneder af ventetiden havde været overflødige. Sikringsstyrelsens chef udtrykte det mere poetisk. Han sagde – jeg citerer fra Ekstra Bladet den 23. september 1983:

»Vi har lavet en ordentlig bøf på ni måneder, men ikke på syv år.«

Det er den slags bøffer, vi må håbe der ikke bliver serveret alt for mange af i sikringsstyrelsen.

Der er noget, der hedder § 26 i arbejdsskadesforsikringsloven, og den omtaler bl.a., hvornår en afgørelse skal være truffet.

Vi skal fra fremskridtspartiets side sige, at det glæder os, hvis socialministeren vil være med til en stramning af denne lov.

Kaj Poulsen (S):

Det kunne være fristende at starte en debat om arbejdsmiljøloven og de gavnlige virkninger, den har haft, under dette punkt

på dagsordenen, men det tillader tiden ikke. Så kunne vi have tilbagevist nogle af de uhyrligheder, fru Pia Kjærsgaard her kom med.

Jeg vil godt indlede med at sige, at jeg ikke kan deltage i den beklagelse, specielt fru Hanne Severinsen kom med, over, at sagen skulle behandles her i salen i stedet for i udvalget. Det kan jeg ikke, for der går mange tusinde mennesker rundt omkring i landet, som har indgivet sager til sikringsstyrelsen, og som står fuldstændig uforstående over for, hvorfor specielt deres sag kan tage så lang tid. Jeg tror, at det er godt, at vi får en offentlig debat, og at der er et politisk pres for at få nedbragt sagsbehandlingstiderne i sikringsstyrelsen og i ankestyrelsen, således at vi kan få ordnet nogle af de problemer, borgerne ikke rigtig kan forstå. Men jeg vil godt sige, at jeg selvfølgelig er enig med ministeren i, at der er enkelte sager, som nødvendigvis må tage lang tid og nødvendigvis tager lang tid.

Lad os så gå over til at se på, hvad det er for sager, der behandles i dusinvis. Jeg har været på besøg hos Cementarbejdernes Fagforening i Ålborg. Man har lavet en liste over de sager, man i forsommeren havde inde hos sikringsstyrelsen. 10 pct. af medlemmerne af Cementarbejdernes Fagforening i Ålborg har lungeskader på grund af deres arbejde. Det er lidt svært at forstå, at det, når disse skader er anerkendt som arbejds-skader, kan tage lang tid at afslutte dem. Jeg har i de opgørelser, jeg har her, en enkelt sag fra 1978, hvor der ikke er sket noget. Jeg har sager fra 1980, 1981 og videre frem, der ikke er afsluttet. Det er uacceptabelt.

Arbejdstilsynet siger i sin vejledning om asbest – det er vejledning nr. 88 fra 1980, side 5:

»Udsættelse for asbestfibre medfører risiko for udvikling af asbestose og kræft. Asbestose er en kronisk, fremadskridende lungelidelse, som medfører nedsat lungefunktion, og som senere kan give anledning til kronisk hjertelidelse. Asbestose kan efter en periode på 10–30 år udvikle sig hos personer, der har indåndet asbeststøv, hovedsagelig i forbindelse med deres erhvervsmæssige kontakt.«

Der er altså ingen tvivl om, at der her er tale om en erhvervsbetinget sygdom. Alligevel kan vi finde sager frem, som i hvert fald hvide mennesker står fuldstændig uforståen-

[Kaj Poulsen]

de over for at det kan tage så lang tid at behandle.

Jeg har taget et udsnit af de mange sager med. Jeg kan nå at omtale én, for nu begynder min lampe at lyse. En person søger i 1980 på grund af en meget hurtigt fremadskridende lungelidelse om erstatning. I 1981 – det var dog en hurtig behandling i selve sikringsstyrelsen – får manden tilkendt en 10 pct.s menskede på 11.000 kr. Sagen ankes imidlertid med det samme og sendes tilbage til sikringsstyrelsen. Man tager sagen op igen, og nu går der 2 år. Derefter tilkendes han erstatning for en menskede på 15 pct., på trods af at man kender lidelsens karakter med en fremadskridende sygdomsudvikling. Derfor måtte man, efter at man fik en afgørelse i oktober 1983, skrive fra fagforeningens side, at det er fuldstændig uholdbart. Her er der tale om en person, som må indtage overordentlig store doser medicin for i det hele taget at kunne få luft. Personen har ingen mulighed for at ligge ned eller i det hele taget for at sove. Men den pågældende har fået tilkendt erstatning for en 15 pct.s menskede, i alt ca. 18.000–19.000 kr. Det er uforståeligt, at man kan komme med sager af den karakter. Sagen vil nu blive afsluttet, fordi personen er død. Man har fået en afgørelse nu fra sikringsstyrelsen om, at denne afgang ved døden ikke har noget som helst med hans arbejdsskade at gøre, på trods af at videnskaben har fortalt os, at denne sygdom udvikler svære hjerteskader, udvikler kroniske hjertelidelser. Personen er død af et hjertestop, men man kan konstatere, at det ikke er af asbestose, og derfor har man fastholdt erstatningen. Jeg synes, det er uantageligt.

Jeg vil godt slutte af med at sige, at jeg er glad for, at ministeren vil tage fat på disse sager, således at vi kan få en afkortning i sagsbehandlingstiden, således at man ikke i den afdeling – Cementarbejdernes Fagforening i Ålborg – skal opleve, at så mange sager afsluttes, fordi medlemmerne afgår ved døden. At sagerne først afsluttes derved, er uacceptabelt.

Taanquist (S):

Jeg vil undlade at sige, at jeg synes, der er en god portion hykleri i denne debat. Som et par ordførere tidligere har været inde på – hr. Agerschou og hr. Tinning – drejer det her

sig jo også om, at klienterne i det system, vi drøfter, kommer fra et arbejdsmarked, kommer fra et dårligt arbejdsmiljø, og det var i virkeligheden dér, vi burde sætte ind. Men det, der er sket, siden vi har fået denne regering, er jo en konstant forringelse af arbejdsmiljøet og dermed et stigende antal klienter, der får brug for arbejdsskadeforsikringen. Man har forringet § 9-uddannelserne, man har standset udbygningen af bedriftssundhedstjenesten, man har sat sig det generelle mål, at økonomien i virksomhederne skal gå forud for sikkerheden, og dermed har man forringet arbejdsmiljøet ganske alvorligt. Det er det, der er baggrunden for de problemer, som skaber os klienter i arbejdsskadesystemet.

Vi ved, at antallet af arbejdsskader er stigende. Et enkelt forsikringsselskab har meget højtlydt gjort opmærksom på, at antallet er stigende, men arbejdsministeren har nægtet at se kendsgerningerne i øjnene og siger: ja men det skyldes karensdagsloven osv. og visse andre ting. Det er imidlertid et faktum, at antallet af arbejdsskader er stigende, og det vil også afspejle sig i de kommende sager på arbejdsskadeforsikringsområdet.

Der er dog ét lyspunkt: hvis socialministeren virkelig står ved sit tilsagn her om, at man vil skabe et arbejdsskadeforsikringsystem, hvor præmierne virkelig bliver relateret til risikoen på den enkelte arbejdsplads, så vil jeg tro, at vi er nået et stort skridt videre. Man har jo lov til at håbe på, at det sker. Men alt andet fra regeringens side i denne debat er egentlig hykleri.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Der er blevet stillet mig et par direkte spørgsmål. Hr. Agerschou spurgte: hvorledes går det med det fælles anmeldesystem? Jeg kan oplyse, at der netop mellem arbejdstilsynet og sikringsstyrelsen er et samarbejde, hvorefter arbejdstilsynet giver sikringsstyrelsen genparter af alle anmeldelser om erhvervs sygdomme, som direktoratet modtager. Så der er altså til en vis grad etableret et sådant samarbejde.

Med hensyn til det konkrete spørgsmål, som hr. Tinning stillede mig, vil jeg sige: jeg fortalte jo i min redegørelse om en række af de initiativer, der er sat i værk. Hele den diskussion, der har været om sikringsstyrelsens

[Socialministeren]

behandling af sager, er for øvrigt ikke en diskussion, der specielt er opstået under denne regering. Men der er altså sat en række initiativer i værk med henblik på at få nedbragt sagsbehandlingstiden, og det vil sikringsstyrelsen og ministeriet selvfølgelig fortsat være opmærksomme på. Det, jeg i den forbindelse godt vil have lov til at lægge vægt på, er: når man skal prøve at få den slags ting gennemført så effektivt og så godt som muligt, skulle det gerne være i forståelse og i samarbejde med den pågældende arbejdsplads, for det er vel den bedste grobund for at få lavet nogle gode arbejdsgange, nogle effektive metoder, en god service over for publikum, så at de medarbejdere, der er der, føler, at de, om jeg så må sige, har gejsten og ånden med i den indsats, der skal øves.

Må jeg lige sige til hr. Taanquist til sidst, at det, jeg har givet tilsagn om, er at komme med en redegørelse om de spørgsmål, som jeg ikke én gang til skal pinde ud. Den redegørelse vil også indeholde nogle af de overvejelser, der tidligere har været i forskellige udvalgsmæssige sammenhænge om mulighederne for at differentiere præmiesystemet noget mere. Jeg har ikke – og det går jeg heller ikke ud fra at hr. Erik B. Smith har – på nuværende tidspunkt taget stilling til de konkrete elementer i den redegørelse. Filosofien må jo være, at man venter med at træffe beslutning, indtil vi har et mere dybtgående grundlag at tage stilling på.

Erik B. Smith (S):

Nu skal vi nok ikke snakke mere hverken om redegørelsen eller om nedbringelse af ekspeditionstiderne. Det er krystalklart for enhver, at ministeren har givet de to tilsagn, og jeg kan oplyse, at ministerens redegørelse, som jo vil forholde sig til de punkter, der er blevet nævnt, selvfølgelig vil danne udgangspunkt for socialdemokratiets vurdering af, hvordan vi videre vil arbejde med disse spørgsmål. Jeg vil gerne sige tak til ministeren for det klare tilsagn.

Ministeren fandt anledning til i forbindelse med min anmodning om at få dette tilsagn – inden debatten gik rigtig i gang, kan man vel sige – at korrigere en oplysning fra mig om, at hvis ikke man inden 2 år havde fået sin sag afsluttet, så mistede man retten til sygedagpenge. Jeg sagde, at så er det bi-

standshjælpen, der træder i funktion. Ministeren fandt anledning til at sige, at ingen henvises til bistandshjælp, idet der udbetales et a conto-beløb. Man bliver vel nødt til at gøre opmærksom på, at et af de spørgsmål, som man undersøger i sikringsstyrelsen i konkrete sager, jo er, om der er erstatningspligt. Jeg går da ud fra som en selvfølge, at der ikke udbetales a conto-beløb, hvis spørgsmålet om erstatningspligten endnu ikke er opklaret, inden der er gået 2 år – dvs. inden man mister retten til sygedagpenge. Og hvad er så alternativet, når sygedagpengene forsvinder? Det er bistandshjælp. Det forekommer formentlig i ganske mange sager. For det andet kan a conto-beløbet være af så beskeden størrelse, at det ikke er tilstrækkeligt til at forhindre, at den pågældende må søge hjælp i bistandssystemet. Alt i alt vil jeg tillade mig at konkludere, at det er en for flot bemærkning at sige, at ingen henvises til bistandssystemet, men får udbetalt a conto-beløb. Det sker rent faktisk i ganske mange tilfælde.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 28:

Forslag til lov om ændring af lov om statsautoriserede revisorer.

(FremSAT 17/10 84).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om ændring af lov om registrerede revisorer.

(FremSAT 17/10 84).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Kelm-Hansen (S):

De to lovforslag, om ændring af lov om statsautoriserede revisorer og ændring af lov om registrerede revisorer, kommer på et meget belejligt tidspunkt. Netop i den allersene-